

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра публічних фінансів

Затверджено
Науково-методичною радою
Університету,
протокол від «17» грудня 2021 р. № 1
Голова НМР С.А. Супруненко

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСИ І»

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форми навчання)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за ОПІ «Фінанси, банківська справа та страхування»

статус дисципліни: обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «**Фінанси II**» складена на основі освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженої Вченою радою УДФС 26.04.2021 р., протокол №5.

Укладач:

Ріппа М.Б., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

Рецензенти:

Довгань Л. П., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

Тучак Т.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри податкової політики

Гарант освітньої програми

Бедринець М.Д., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою фінансів імені Л.Л. Тарангул протокол №5 від 06.10.2021 р.

Завідувач кафедри

М.Д. Бедринець, к.е.н., доцент.

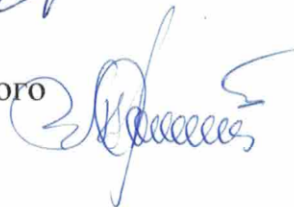
Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи, протокол №4 від 20 жовтня 2021 р.

Голова вченої ради ННІ фінансів,
банківської справи

М.В. Рябокін, к.е.н., доцент

Завідувач сектору науково-методичного
забезпечення освітнього процесу

С. В. Меднікова

Реєстраційний № _____

РЕЦЕНЗІЯ

**на робочу програму навчальної дисципліни «Фінанси II»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання, галузь знань 07 «Управління та адміністрування»,
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»,
статус дисципліни: *обов'язкова***

В умовах ринкових відносин фінанси використовуються державою як ефективний регулятор усіх сфер економічного життя суспільства. Практично усі економічні інструменти господарювання (оплата праці, ціноутворення, інвестиційна діяльність, кредитування, комерційні розрахунки тощо) пов'язані з фінансами. Без достатньої кількості висококваліфікованих професіоналів неможливо забезпечити відповідну результативність фінансової діяльності, надійність і стабільність фінансової системи.

У сучасних умовах зросла потреба в підготовці висококваліфікованих працівників державних установ, які здатні аналізувати процеси функціонування сфер і ланок фінансової системи, на практиці творчо застосовувати й удосконалювати інструментарій управління фінансовими ресурсами держави, територіальних громад, суб'єктів господарювання, установ і організацій. Це зумовлює необхідність ґрунтовного й доступного викладення теоретичних і практичних надбань фінансової науки. Розроблена робоча програма дисципліни «Фінанси II» має на меті сформувані у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня теоретичні знання щодо сутності місцевих фінансів, складу доходів і видатків місцевих бюджетів, моделей бюджетного федералізму, необхідності формування спеціальних фондів держави, сутності фінансів суб'єктів господарювання, економічного призначення та особливостей страхування, ознайомлення з моделями державних фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою.

Структура і логіка викладу матеріалу дозволяє сформувані у студентів цілісну систему знань з дисципліни «Фінанси II», а також критично осмислити концептуальні підходи до сутності, необхідності та особливостей функціонування фінансів в умовах розвинутих ринкових відносин, швидко опанувати зміни, які відбуваються у фінансовій практиці, окреслити основні вектори та пріоритетні напрями модернізації державних фінансів. Перелік літературних джерел, що рекомендується, надає можливість студентам глибше розглянути проблемні та практичні питання фінансової науки.

Представлена на рецензію робоча програма відповідає методичним вимогам і може бути рекомендована до впровадження в освітній процес.

Рецензент:

к. е. н., доцент,

доцент кафедри фінансів

імені Л.Л. Тарангул

Л.П. Довгань

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму навчальної дисципліни «Фінанси II»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання, галузь знань 07 «Управління та адміністрування»,
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»,
статус дисципліни: обов'язкова

Фінанси – це складова ринкових відносин, головний інструмент реалізації державної політики. Нині, як ніколи, важливо розуміти сутність фінансів, особливості їх функціонування, знати способи і методи найповнішого використання фінансів з метою ефективного розвитку економіки. У зв'язку з цим зростають вимоги, які висуваються у процесі підготовки майбутніх фінансистів, економістів.

Зміна пріоритетів в економічній та фінансовій системі України, зміцнення фінансово-кредитного сектора, посилення його впливу на активізацію структурної перебудови та забезпечення соціально-економічного розвитку країни зумовили необхідність змін у змісті фінансової роботи. Нині, одним із важливих завдань є підготовка майбутніх фахівців економічного профілю.

Структурна побудова курсу відповідає баченню фінансових проблем у навчальних посібниках, монографіях та наукових публікаціях. Вивчення дисципліни «Фінанси II» дозволяє здобувачам вищої освіти набути необхідні знання, щодо місцевих та фінансів суб'єктів господарювання, питань становлення та розвитку фінансового та страхового ринку, теоретичних засад міжнародних фінансів, щодо загальних тенденцій розвитку фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою, усвідомити їх національні особливості у розбудові фінансових систем. Заключною темою цієї дисципліни є вивчення особливостей фінансів наднаціонального утворення - Європейського Союзу. Логіко-організаційна побудова дисципліни є актуальною і відповідає баченню про сутність, необхідність та роль фінансів, наведених у монографіях, навчальних посібниках та наукових публікаціях у фахових виданнях.

Оволодіння навчальною дисципліною «Фінанси II» сприяє виробленню у студентів практичних навичок, необхідних для їх застосування у практичній діяльності для прийняття ефективних рішень. Робоча навчальна програма з дисципліни «Фінанси II», що представлена на рецензування, характеризується спрямованістю на поетапне і послідовне висвітлення запропонованих тем, про що свідчить її збалансована в плані навантаження структура. Перелік рекомендованих літературних джерел надає можливість студентам глибше розглянути проблемні та практичні питання. Дана розробка виконана з дотриманням усіх методичних вимог з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України і може бути рекомендована для впровадження в освітній процес.

Рецензент: к.е.н., доцент,
доцент кафедри податкової політики

Т.В. Тучак

ЗМІСТ

1. ПЕРЕДМОВА.....	5
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ II» ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ.....	11
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	24
5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ.....	30
6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	31
7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	36

1. ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Фінанси II» є продовженням дисципліни «Фінанси» і займає провідне місце в навчальному процесі здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» складеної на основі освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування». Виконання завдань розбудови ринкових та демократичних інститутів, європейської інтеграції неможливе без кваліфікованих фахівців – особистостей, які об'єктивно оцінюють особливості нових економічних умов, ознайомлені з досягненнями та передовим досвідом розвинутих країн Заходу, здатні відстоювати демократичні ідеали в сфері фінансів. В умовах глобалізації економіки наявність ефективної фінансової системи має фундаментальне значення для забезпечення стабільності національної бюджетної системи, фінансової безпеки та стійкого економічного зростання кожної країни.

Метою навчальної дисципліни є формування здобувачів вищої освіти базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей функціонування фінансів на макро- і мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи.

Завдання навчальної дисципліни:

- оволодіння знаннями щодо сутності місцевих фінансів, визначення їх складових, складу доходів і видатків місцевих бюджетів, механізмом фінансового вирівнювання, моделями бюджетного федералізму;
- з'ясування сутності і призначення спеціальних фондів держави, методики їх формування, напрямів використання коштів та особливостей управління;
- визначення сутності, функцій та особливостей фінансів суб'єктів господарювання як базової сфери фінансових відносин у фінансовій системі держави;
- розуміння сутності, економічного призначення та особливостей страхування як складової категорії «фінанси», його специфічних ознак;
- засвоєння питань сутності фінансів домогосподарств, їх ролі в економічній системі;
- з'ясування сутності фінансового менеджменту, як специфічної сфери управлінської діяльності, пов'язаної з організацією формування, розподілу і використання фондів фінансових ресурсів;
- розуміння закономірностей розвитку міжнародних фінансів;
- ознайомлення з моделями державних фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою;
- з'ясування сутності та особливостей наднаціональної фінансової системи Європейського Союзу.

Методи та форми навчання робоча навчальна програма передбачає викладання матеріалу у вигляді: бесіди, диспутів, дискусій, методу візуалізації. Для досягнення навчальних завдань, загального розвитку особистості, її професійної підготовки доцільно використовувати різні методи навчання, а саме: словесний, наочний, практичний методи; методи організації пізнавальної діяльності (частково-пошуковий, дослідницький); методи

стимулювання та мотивації навчання (пізнавальні та навчальні дискусії, імітаційні); методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, тестування тощо). Застосування інформаційних технологій та елементів дистанційного навчання у системі Moodle. Передбачає застосування пояснювально-ілюстративного, пошукового, проблемного, дослідницького методів.

Форми навчання денна та заочна.

Форми організації занять: лекції, практичні та семінарські заняття, індивідуально-консультаційна робота під керівництвом викладача та самостійна робота студентів.

Організація поточного та підсумкового контролю знань. Інструментами діагностики успішності навчання під час викладання дисципліни є розгляд теоретичних питань (усне опитування), питань понятійного апарату (у вигляді тестів відкритої та закритої форми), розв'язок практичних задач, виконання індивідуально-консультаційної та самостійної роботи (перевірка та захист презентацій), написання контрольних робіт. По закінченню вивчення навчальної дисципліни проводиться екзамензалік у письмовій формі.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань спеціальність, освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
Модулів - 2	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Змістових модулів -3		2-й	2-й
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		4-й	4-й
		Лекції	
	072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за ОПІ «Фінанси, банківська справа та страхування»	38 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		36 год.	4год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		73 год.	138 год.
		Індивід.-консультац. робота:.	
3 год.	2 год.		
		Форма семестрового контролю: екзамен	

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні, фахові компетентності

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ФК2. Здатність опановувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування, митна справа).

ФК3. Здатність використовувати базові знання і практичні навички у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

2.2. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПРН02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПРН03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПРН07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПРН14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН15. Спілкуватись в усній та письмовій формі іноземною мовою у професійній діяльності.

ПРН26. Застосовувати теоретичні знання та практичні навички у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку;

2.3. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Передумовами для вивчення дисципліни є освоєння таких економічних і загально професійних дисциплін як: є вивчення таких дисциплін, як «Філософія», «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Гроші і кредит». «Основи оподаткування». Дисципліни, які будуть базуватись на даній навчальній дисципліні: «Бюджетна система», «Податкова система», «Державний кредит», «Соціальне страхування», Фінансова інфраструктура», «Місцеві фінанси», «Інвестування», «Фінансовий аналіз», «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання».

2.4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		Лекції	Семін. (практ.) заняття	Індивід- консульт робота	Самост. роб. студен- тів.
Модуль 1 – 2,0 залікових кредитів (60 год.)					
Змістовий модуль 1. Особливості функціонування місцевих фінансів, державних соціальних фондів, фінансів суб'єктів господарювання та фінансів домогосподарств <i>2,0 залікових кредити (60 год.)</i>					
Тема 1. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	17	6	4	1	6
Тема 2. Соціальні позабюджетні фонди	16	4	4		8
Тема 3. Фінанси суб'єктів господарювання	15	4	4		7
Тема 4. Фінанси домогосподарств	12	2	2	1	7
Всього у заліковому модулі	60	16	14	2	28
Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.					
Модуль 2 – 3,0 залікових кредити (90 год.)					
Змістовий модуль 2 Фінансовий та страховий ринки. Фінансовий менеджмент <i>1,0 заліковий кредит (30 год.)</i>					

Тема 5. Страхування. Страховий ринок	11	4	4	-	3
Тема 6. Фінансовий ринок	11	4	4	-	3
Тема 7. Фінансовий менеджмент	8	2	2		4
Всього у заліковому модулі	30	10	10		10
Змістовий модуль 3. Міжнародні фінанси та фінансова безпека <i>2,0 залікових кредити (60 год.)</i>					
Тема 8. Міжнародні фінанси	14	2	2	1	9
Тема 9. Фінансова безпека держави	14	4	2		8
Тема 10. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	18	4	4		10
Тема 11. Фінанси Європейського Союзу	14	2	4		8
Всього у заліковому модулі	60	12	12	1	35
Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв)					
Разом за змістовими модулями №1+ №2 +№3	150	38	36	3	73
Форма підсумкового контролю – екзамен					

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ II»
Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		Лекції	Семін. (практ.) заняття	Індивід- консульт. робота	СРС
Модуль 1 – 2,0 залікових кредитів (60 год.)					
<i>Змістовий модуль 1. Особливості функціонування місцевих фінансів, державних соціальних фондів, фінансів суб'єктів господарювання та фінансів домогосподарств</i>					
Тема 1. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	14	2			12
Тема 2. Соціальні позабюджетні фонди	15		2		13
Тема 3. Фінанси суб'єктів господарювання	13				13
Тема 4. Фінанси домогосподарств	18	2		1	15
Всього у заліковому модулі	60	4	2	1	53
Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)					
Модуль 2 – 3,0 залікових кредитів (90 год.)					
<i>Змістовий модуль 4. Фінансовий та страховий ринки. Фінансовий менеджмент</i> 1 заліковий кредит (30 год.)					
Тема 5. Страхування. Страховий ринок	9				9
Тема 6. Фінансовий ринок	10				10
Тема 7. Фінансовий менеджмент	11				11
Всього у заліковому модулі:	30	0	0	0	30
Модуль 3 – 2,0 залікових кредитів (60 год.)					
<i>Змістовий модуль 3. Міжнародні фінанси та фінансова безпека</i> 2,0 залікових кредитів (60 год.)					
Тема 8. Міжнародні фінанси	14			1	13
Тема 9. Фінансова безпека держави	13				13

Тема 10. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	15		2		13
Тема 11. Фінанси Європейського Союзу	18	2			16
Всього у заліковому модулі	60	2	2	1	55
Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.					
Разом за змістовими модулями №1+ №2 +№3.	150	6	4	2	138
Форма підсумкового контролю – екзамен					

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ II» ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕМА 1. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

План лекційного заняття №1

1. Місцеве самоврядування та його роль у становленні місцевих фінансів.
2. Еволюція поглядів на сутність місцевих фінансів.
3. Функції місцевих фінансів та основні принципи їх організації.
4. Склад місцевих фінансових інститутів та їх характеристика.
5. Місцева фінансова політика та принципи її організації.

План лекційного заняття №2

1. Фінансові ресурси місцевих органів влади.
2. Місцеві бюджети основа фінансової бази місцевих органів влади.
3. Поняття і види доходів місцевого бюджету, місцеве оподаткування.
4. Система видатків місцевих бюджетів: суть класифікація.

План лекційного заняття №3

1. Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування, роль реформи бюджетної децентралізації у її забезпеченні.
2. Вертикальні і горизонтальні фіскальні дисбаланси: суть, причини.
3. Бюджетний федералізм: суть, моделі.
4. Фінансове вирівнювання :економічний зміст, необхідність, мета.
5. Інструменти фінансового вирівнювання в Україні.

План семінарського заняття №1

1. Основи теорії місцевих фінансів.
2. Необхідність, сутність та призначення місцевих фінансів; власні та делеговані повноваження.
3. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика.
4. Місцеві бюджети в системі фінансових ресурсів місцевого самоврядування.
5. Доходи місцевих бюджетів: суть, склад, структура, особливості формування в умовах реформи бюджетної децентралізації.

План семінарського заняття №2

1. Видатки місцевих бюджетів як відображення функцій і завдань органів місцевої влади.
2. Планування видатків, програмно-цільовий метод бюджетування на місцевому рівні.
3. Збалансування місцевих бюджетів. Фінансове вирівнювання: суть, інструменти.
4. Бюджетний федералізм як специфічна форма побудови міжвладних відносин. Моделі бюджетного федералізму.
5. Проблеми забезпечення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Роль місцевих бюджетів у реалізації регіональної фінансової політики (на прикладі конкретного місцевого бюджету).

2. Порівняйте положення Європейської хартії місцевого самоврядування, Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» у сфері організації місцевих фінансів.
3. Аналіз динаміки складу і структури доходів місцевих бюджетів упродовж 2014-2020 рр. (на прикладі конкретного місцевого бюджету).
4. Призначення видатків місцевих бюджетів в умова побудови соціальної держави.
5. Аналіз динаміки складу і структури доходів місцевих бюджетів упродовж 2014-2020 рр. (на прикладі конкретного місцевого бюджету).
6. Регональні відмінності у формуванні доходів і фінансуванні видатків місцевих бюджетів у нашій країні.
8. Оцінка стану реалізації реформи бюджетної децентралізації в Україні.

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Розвиток інституту місцевого самоврядування як передумови функціонування місцевих фінансів після здобуття Україною незалежності.
2. Характеристика основних теорій місцевого самоврядування. в наукових працях зарубіжних та вітчизняних вчених минулого та сучасності.
3. Еволюція місцевого оподаткування в Україні.
4. Реалізація функцій місцевих фінансів за допомогою бюджетних видатків у демократичному суспільстві.
5. Розвиток інституту місцевого самоврядування як передумови функціонування місцевих фінансів після здобуття Україною незалежності.
6. Міжбюджетні трансферти: вітчизняна практика, зарубіжний досвід.
7. Програмно-цільовий метод фінансового планування видатків місцевих бюджетів.: переваги та недоліки.

Питання для самоконтролю

1. Обґрунтуйте в чому полягає сутність і призначення місцевих фінансів.
2. Перелічіть які структурні елементи включають місцеві фінанси.
3. Визначте значення та місце місце вих. Фінансів у фінансовій системі України.
4. Обґрунтуйте класифікацію доходів місцевих бюджетів за економічною природою та за джерелами надходження.
5. Вкажіть за рахунок яких джерел формуються доходи місцевих бюджетів.
6. Охарактеризуйте основні принципи формування видаткової частини місцевих бюджетів.
7. Як поділяються видатки бюджету відповідно до Бюджетного кодексу України?
8. Дайте визначення сутності міжбюджетних відносин та обґрунтуйте основну мету їхнього регулювання.
9. Визначте склад міжбюджетних трансфертів, установлених Бюджетним кодексом України.
10. Назвіть які існують проблеми фінансового вирівнювання в Україні.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [1,3,4,5,6,7].
 Допоміжна [11,13].
 Інформаційні ресурси в Інтернеті: [20,21,23].
 Міжнародні видання [26, 27, 28].

ТЕМА 2. Спеціальні фонди держави

План лекційного заняття №1

1. Сутність та суспільне призначення спеціальних фондів держави.
2. Класифікація спеціальних позабюджетних фондів.

3. Теоретичні і методологічні основи державного соціального страхування
4. Система фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування
5. Пенсійне страхування і його організація. Солідарна, накопичувальна і змішана пенсійні системи, їх переваги і недоліки.
6. Теоретико-організаційні основи функціонування Пенсійного фонду України.

План лекційного заняття №2

1. Специфіка діяльності Фонду соціального страхування України.
2. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: джерела формування, напрями використання коштів.
3. Спеціальні економічні фонди держави: джерела формування, напрями використання коштів.
4. Недержавні пенсійні фонди: суть, практика функціонування.
5. Обов'язкове державне медичне страхування: Суть і перспективи запровадження в Україні, проблеми.

План семінарського №1

1. Необхідність формування спеціальних фондів держави, їх суспільне призначення.
2. Види спеціальних фондів, класифікаційні ознаки.
3. Система фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування України: джерела формування та напрями використання їх коштів.
4. Пенсійне забезпечення та його організація. Солідарна, нагромаджувальна і змішана пенсійні системи, їх переваги та недоліки.

План семінарського №2

1. Спеціальні економічні фонди держави: джерела формування, напрями використання коштів.
2. Недержавні пенсійні фонди: вітчизняна практика, зарубіжний досвід.
3. Управління пенсійними активами недержавного пенсійного фонду.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Соціальне страхування та його роль в реалізації соціального захисту населення.
2. Суть і необхідність Пенсійної реформи в Україні.
3. Медичне страхування і страхова медицина.
4. Проблеми і перспективи запровадження в Україні медичного страхування.
5. Соціально-інвестиційний потенціал недержавних пенсійних фондів.
6. Сучасні методи підвищення мотивації громадян до пенсійних заощаджень.
7. Державно-приватне партнерство у забезпеченні страхового захисту від соціальних ризиків в країнах з розвинутою ринковою економікою.
8. Державний дорожній фонд та його роль у фінансуванні інфраструктурних проєктів.
9. Фонд охорони навколишнього середовища у фінансуванні екологічної модернізації.
10. Спеціальні фонди як джерело фінансового забезпечення фундаментальних наукових досліджень.

Перелік питань для самоконтролю

1. Розкрийте сутність і необхідність спеціальних фондів держави.
2. Поясніть у чому виявляється комплексний підхід до виявлення.
3. Назвіть які спеціальні фонди утворюються в Україні та на які групи вони поділяються.
4. Назвіть джерела формування доходів Пенсійного фонду України.
5. Вкажіть за якими напрямиами використовуються кошти Пенсійного фонду України.

6. Назвіть джерела формування та напрями використання Фонду соціального страхування України.
7. Назвіть джерела формування та напрями використання Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
8. Поясніть необхідність формування економічних спеціальних фондів держави.
9. Назвіть які спеціальні економічні фонди формуються в Україні.
10. Поясніть необхідність Фонду регіонального розвитку та джерела його формування.
11. Обгунтуйте сутність прядок формування Державного дорожнього фонду України.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [1,3,4,5,6].
 Допоміжна [10,13,14].
 Інформаційні ресурсив в Інтернеті [19,20,22,24,25].
 Міжнародні видання [26,29,30].

ТЕМА 3. Фінанси суб'єктів господарювання

План лекційного заняття №1

1. Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації.
2. Класифікація суб'єктів господарювання.
3. Фінанси суб'єктів господарювання як фінансова категорія.
4. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Принципи організації фінансів суб'єктів підприємництва.
5. Фінансові ресурси, суб'єкта підприємництва- матеріальна основа його функціонування.
6. Джерела формування фінансових ресурсів та напрями використання.

План лекційного заняття №2

1. Доходи суб'єкта господарювання : суть, алгоритм формування і розподілу.
2. Витрати суб'єкта господарювання.
3. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ: банківські установи, інститути спільного інвестування, страхових компаній.
4. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади.
5. Фінанси некомерційних організацій – об'єднань громадян: громадських організацій, добротинних фондів.
6. Фінансова діяльність підприємців-фізичних осіб. Особливості оподаткування.

План семінарського заняття №1

1. Економічна суть і особливості фінансів суб'єктів господарювання.
2. Функції фінансів суб'єктів господарювання.
3. Особливості фінансів суб'єктів господарювання різних форм власності та видів діяльності.
4. Фінансові ресурси суб'єктів господарювання, елементи, джерела формування.
5. Корпоративні фінанси - важлива складова фінансової системи, особливості функціонування.

План семінарського заняття №2

1. Прибуток, його економічний зміст, роль. Рентабельність. Формування і розподіл прибутку.
2. Вплив галузевих особливостей, форм власності, організаційно- правових типів на організацію фінансів підприємств.
3. Фінанси установ та організацій, що знаходяться на кошторисному фінансуванні.
4. Формування та напрями використання фінансових ресурсів політичних партій, професійних спілок, добротинних фондів.

5. Підприємницькі та фінансові ризики в діяльності підприємницьких структур та їх мінімізація.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Вплив організаційно-правових форм підприємства на формування і використання фінансових ресурсів.
2. Методи і принципи організації фінансової діяльності підприємств.
3. Фінансові аспекти розвитку малих підприємств.
4. Державна фінансова підтримка підприємництва в Україні.
5. Наскільки ефективною є амортизаційна політика в Україні?
6. Чи має стимулювальний характер амортизація в Україні?
7. Банкрутство і санація підприємств. 8. Переваги застосування лізингу. Розвиток лізингу в Україні.

Перелік питань для самоконтролю

1. Поясніть у чому полягає сутність фінансів господарюючих суб'єктів.
2. Назвіть які функції властиві фінансам підприємств.
3. Вкажіть на яких принципах базується функціонування фінансів підприємницьких структур
4. Назвіть чинники, які впливають на розмір доходу підприємства
5. Дайте характеристику власних фінансових ресурсів підприємства
6. Поясніть яким чином на організацію фінансів підприємства впливають організаційно-правові форми господарювання й галузева специфіка виробництва.
7. Опишіть склад власних і залучених фінансових ресурсів.
8. Охарактеризуйте фінансову діяльність банківської установи.
9. Охарактеризуйте фінансово-господарську діяльність бюджетних установ і організацій.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [2,3,4,5,6,7].
 Допоміжна [8,11,23].
 Інформаційні ресурси Інтернет [20,22,25].
 Міжнародні видання [27].

ТЕМА 4. Фінанси домогосподарств

План лекційного заняття №1

1. Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин.
2. Особливості фінансів домогосподарств і сфера їх функціонування.
3. Теоретичні основи фінансів домогосподарств. Сімейне підприємництво.
4. Джерела і форми доходів домогосподарств.
5. Витрати бюджету домогосподарств, їх класифікація.
6. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники.

План семінарського заняття №1

1. Домогосподарство як складова фінансової системи.
2. Сутність і сфера функціонування фінансів домогосподарств.
3. Функції фінансів домогосподарств.
4. Бюджет домогосподарств, його суть структура.
5. Мотиви та чинники заощаджень домогосподарств.
6. Особисте фінансове планування: сутність та основні етапи.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Сімейний (особистий) бюджет, його структура та необхідність формування в сучасних умовах.
2. Баланс активів і пасивів як важлива передумова особистого фінансового планування
3. Основні вектори максимізації доходів та оптимізації витрат сімейного бюджету.
4. Інвестиційний потенціал домогосподарств України, та їх роль у діяльності фінансового ринку.
6. Використовуючи статистичні дані охарактеризувати структуру доходів і видатків домогосподарств України.
7. Провести порівняльну характеристику динаміки заробітної плати та заощаджень населення України.

План індивідуально- консультаційної роботи

1. Особисті (персональні) фінанси та їх розвиток в умовах ринку.
2. Роль незалежних фінансових консультантів (радників) у формуванні й реалізації особистих фінансових планів.
3. Інвестиції в людський капітал та їх вплив на якість життя.
4. Страхування, як метод мінімізації економічних ризиків, які становлять найбільшу загрозу життю, здоров'ю і добробуту громадян.
5. Вплив держави на стан персональних фінансів через встановлення норми оподаткування доходів, спадщини, рухомого і нерухомого майна.
6. Чинники впливу на ощадну активність домогосподарств.

Перелік питань для самоконтролю

1. Дайте визначення фінансів домогосподарств
2. Обґрунтуйте роль домогосподарства у соціально-економічному розвитку суспільства.
3. Розгляньте основні функції фінансів домогосподарств. Наведіть конкретні приклади їх реалізації.
4. Поясніть зміст терміна «бюджет домогосподарства».
5. Охарактеризуйте структуру доходів і витрат домогосподарства.
6. Охарактеризуйте стратегії адаптації домогосподарств до умов ринкового господарства.
7. Наведіть приклади мотивованих і немотивованих заощаджень домогосподарств.
8. Опишіть якими ви бачите перспективи розвитку персональних (особистих фінансів) в Україні.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [4,6,7].
 Допоміжна [14].
 Інформаційні ресурси Інтернет [20,23].
 Міжнародні видання [28].

Модуль 2. Фінансовий та страховий ринки. Фінансовий менеджмент.

ТЕМА 5. Страхування. Страховий ринок.

План лекційного заняття №1

1. Об'єктивна необхідність і сутність страхового захисту.
2. Страхування як фінансова категорія, її економічний зміст та принципи.
3. Функції страхування.

4. Страхові фонди як джерело забезпечення страхового захисту.
5. Елементи страхування.

План лекційного заняття №2

1. Класифікація страхування. Ознаки класифікації.
2. Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування, страхування підприємницьких ризиків.
3. Поняття страхового ринку і його структура.
4. Страхові послуги як об'єкт взаємовідносин страховиків і страхувальників.
5. Державне регулювання у сфері страхування.

План семінарського заняття №1

1. Сутність і особливості страхування як сфери фінансової системи.
2. Страхування як економічна категорія.
3. Функції страхування.
4. Взаємовідносини страхування з фінансовим ринком.
5. Основні форми організації страхових фондів.

План семінарського заняття №2

1. Організація страхової справи.
2. Суть страхового ринку та його сегменти. (майнове страхування, особисте, страхування відповідальності)
3. Особливості соціального страхування.
4. Інфраструктура страхового ринку.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Ознаки страхового захисту як економічної категорії
2. Порівняльна характеристика різних форм організації страхового захисту.
3. Взаємозв'язок страхування з іншими економічними категоріями.
4. Назвіть функції страхування.
5. Медичне страхування: світовий досвід, вітчизняна практика.
6. Розвиток страхування життя в Україні.
7. Організація нагляду за страховою діяльністю в Україні (Закон про СПЛІТ)

Перелік питань для самоконтролю

1. Назвіть форми організації страхового фонду, охарактеризуйте їх.
2. Поясніть у чому полягає сутність страхування.
3. Охарактеризуйте суб'єкти та об'єкти страхування.
4. Назвіть функції страхування.
5. Розкрийте зміст принципів страхування.
6. Опишіть за якими ознаками класифікується страхування.
7. Поясніть за якими ознаками здійснюється класифікація страхового ринку.
8. Назвіть напрями удосконалення державної політики у галузі страхування.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [2,4,5,6,7].
 Допоміжна [10,13,14,15].
 Інформаційні ресурси Інтернет [19,20,23,24,25].

Міжнародні видання [29].

ТЕМА 6. Фінансовий ринок

План лекційного заняття №1

1. Фінансовий ринок у системі економічних відносин.
2. Фінансовий ринок як економічна категорія, функції фінансового ринку.
3. Інструменти фінансового ринку.
4. Цінні папери як інструменти фінансового ринку. Характерні ознаки цінних паперів.

План лекційного заняття №2

1. Класифікація цінних паперів.
2. Суб'єкти фінансового ринку.
3. Фінансові посередники: класифікація та функціональне призначення.
4. Інституційна структура фінансового ринку і ринку фінансових послуг: комерційні банки, небанківські кредитні установи, лізингові і факторингові компанії, інституційні інвестори, фондові і валютні біржі.

Семінарське заняття №1

1. Економічна сутність і призначення фінансового ринку.
2. Функції фінансового ринку.
3. Складові фінансового ринку і їх характеристика.
4. Цінні папери, їх економічна та юридична сутність. Класифікація цінних паперів, їх функції.

Семінарське заняття №2

1. Професійні учасники ринку цінних паперів, їх функції.
2. Ринок фінансових послуг, його сегментарна структура.
3. Проблематика функціонування фінансового ринку в Україні.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Дискусійні питання функцій фінансового ринку.
2. Державне регулювання фінансового ринку і ринку фінансових послуг: органи та функції.
3. Роль фондових бірж.
4. Розвиток ринку акцій в Україні. Роль приватизаційних процесів у становленні вітчизняного ринку акцій.
5. Проблеми розвитку ринку корпоративних облігацій в Україні.
6. Організація нагляду за діяльністю на українському фінансовому ринку.
7. Рівень капіталізації фінансового ринку України (за окремими сегментами).

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте економічну сутність фінансового ринку.
2. Проаналізуйте чинники, що визначають сучасні тенденції розвитку фінансового ринку в Україні.
3. Поясніть що таке сегментація фінансового ринку.
4. Дайте характеристику фінансових інструментів з урахуванням особливостей класифікації фінансового ринку.
5. Охарактеризуйте роль домогосподарств (населення) як суб'єктів фінансового ринку в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки?
6. Назвіть прямих учасників фінансових операцій на ринку цінних паперів України.

7. Назвіть основні чинники, які впливають на формування та функціонування валютного ринку.
8. Назвіть структурні утворення які належать до інфраструктури фінансового ринку?

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [2,4,5,6,7].
 Допоміжна [13,17,18].
 Інформаційні ресурси Інтернет [19,20,25].
 Міжнародні видання [29].

ТЕМА 7. Фінансовий менеджмент

План лекційного заняття №1

1. Еволюція фінансового менеджменту. Основні теорії фінансового менеджменту.
2. Теоретичні основи фінансового менеджменту. суть, принципи функції.
3. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
4. Особливості організації фінансового менеджменту на підприємстві.
5. Бюджетний та податковий менеджмент: складові, характеристика.
6. Механізм фінансового менеджменту, його сутність та складові.

План семінарського заняття №1

1. Особливість становлення й розвитку фінансового менеджменту як науки.
2. Фінансовий менеджмент: його необхідність і значення в діяльності суб'єктів господарювання.
3. Мета і основні завдання фінансового менеджменту.
4. Фінансовий менеджмент на підприємстві : стратегія і тактика.
5. Фінансовий менеджмент на макрорівні.
6. Характеристика складових фінансового механізму фінансового менеджменту.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Суб'єкти державного фінансового менеджменту, їх функції.
2. Фінансові рішення її розробка, прийняття та реалізація.
3. Ефективність бюджетного планування в Україні.
4. Застосування програмно-цільового методу до планування бюджетних видатків в Україні.
5. Технології бюджетування: зарубіжний досвід.
6. Нові методи управління фінансами фінансовий моніторинг, фінансовий аудит, фінансовий контролінг.
7. Технології бюджетування: зарубіжний досвід.

Перелік питань для самоконтролю

1. Дайте визначення сутності фінансового менеджменту.
2. Охарактеризуйте основні завдання фінансового менеджменту.
3. Дайте визначення фінансової стратегії та фінансової тактики
4. Поясніть яке місце фінансової стратегії у загальній стратегії розвитку підприємства?
5. Охарактеризуйте тактичні цілі і завдання фінансового менеджменту.
6. Розкрийте зміст основних принципів фінансового менеджменту.
7. Перерахуйте функції фінансового менеджменту?
8. Сформулюйте визначення сутності поняття "фінансове рішення".

Рекомендовані літературні джерела:

Основна [2,3,4,6,7].
 Допоміжна [8,14].
 Інформаційні ресурси Інтернет [20,21,23,25].
 Міжнародні видання [26,28,30].

Модуль 3. Міжнародні фінанси та фінансова безпека

ТЕМА 8. Міжнародні фінанси

План лекційного заняття №1

1. Економічна сутність міжнародних фінансів.
2. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.
3. Внутрішня структура міжнародних фінансових відносин: світовий фінансовий ринок, міжнародна валютна система, міжнародні валютні операції, міжнародні розрахунки, міжнародні фінансові інститути.
4. Міжнародні фінансові інституції та організації їх значення для розвитку міжнародних і національних економік та фінансових систем.

План семінарського заняття №1

1. Міжнародні фінанси як глобальна система акумулювання і перерозподілу фінансових ресурсів.
2. Характеристика світового фінансового ринку.
3. Міжнародна валютна система.
4. Міжнародні фінансові інститути, їх функції і вплив на національні фінансові системи.
5. Фінанси міжнародних фінансових організацій.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Система грошових потоків міжнародних фінансів.
2. Міжнародна валютна система та її еволюція.
3. Сутність міжнародної фінансової інтеграції, її переваги та недоліки.
4. Валютний ризик та його фактори.
5. Фінансові ризики на світовому фінансовому ринку.
6. Особливості діяльності МВФ.
7. Особливості діяльності організацій групи Світового банку.
8. Залучення іноземних інвестицій в Україну: пролеми та перспективи.
9. Дискусійні питання співпраці України з міжнародними фінансовими інституціями.

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Міжнародні фінансові інститути : суть та роль у розвитку національних економік.
2. Співробітництво України з Міжнародним валютним фондом (МВФ).
3. Транснаціональні корпорації у розвитку світового фінансового ринку.
4. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в Україну.
5. Сутність, виникнення та розвиток балансів міжнародних розрахунків.
6. Оподаткування в системі міжнародних відносин.
7. Визначення та регулювання сальдо платіжного балансу.
8. Міжнародна фінансова політика держави.
9. Світовий ринок облігацій.
10. Міжнародні фінансові організації у системі глобального управління.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте багатоаспектну сутність поняття "міжнародні фінанси" як економічної категорії (врахуйте функціональне призначення, зовнішню форму вияву, матеріально-речове втілення та інституційну структуру).
2. Прокоментуйте вислів: "Функції міжнародних фінансів є зовнішнім проявом їх внутрішньої сутності".
3. Поясніть у чому полягає принципова відмінність міжнародного фінансового ринку від світового?
4. Назвіть основні сегменти міжнародного фінансового ринку. У чому полягає суперечливість сегментарної структури міжнародного фінансового ринку?
5. Охарактеризуйте особливості організації та функціонування міжнародного валютного ринку. У чому полягає його функціональне призначення?
6. Що таке міжнародні організації і міжнародні фінансові інституції? Що між ними спільного, а що відмінного?
7. Поясніть чим зумовлена поява міжнародних фінансових інституцій?

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [2,3,4,6,7].
 Допоміжна [9,13,18].
 Інформаційні ресурси Інтернет [21,23,25].
 Міжнародні видання [26,27].

ТЕМА 9. Фінансова безпека держави

План лекційного заняття №1

1. Економічна безпека як багаторівнева система: поняття та базові елементи.
2. Фінансова безпека: сутність і місце в системі економічної безпеки.
3. Складові підсистеми фінансової безпеки держави (бюджетна, податкова, боргова, фінансова безпека страхового та фінансового ринку).

План лекційного заняття №2

1. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.
2. Індикатори та порогові значення стану фінансової безпеки.
3. Фінансова безпека суб'єктів господарювання.

План семінарського заняття №1

1. Фінансова безпека складова системи економічної безпеки :поняття внутрішні та зовнішні чинники.
2. Складові фінансової безпеки держави.
3. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.
4. Принципи забезпечення фінансової безпеки держави.
5. Індикатори стану фінансової безпеки України.
6. Суть фінансової безпеки суб'єктів господарювання та напрями її забезпечення.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Внутрішні та зовнішні аспекти фінансової безпеки держави.
2. Правове регламентування розвитку економічної безпеки в Україні.
3. Тіньова економіка та фіскальна безпека держави, взаємозв'язок та негативні наслідки.
4. Проблеми забезпечення фінансової безпеки України в умовах сьогодення.
5. Відобразіть у таблиці динаміку рівня перерозподілу ВВП через Зведений бюджет України (%) упродовж 2014-2021рр. (%)
6. Відобразіть у таблиці відношення загального обсягу державного боргу, загального обсягу зовнішнього боргу України до ВВП упродовж 2014-2021рр.(%).
7. Принципи формування системи фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

8. Загрози фінансовій безпеці підприємства.
9. Інформаційно-аналітичне та нормативне забезпечення фінансової безпеки.

Перелік питань для самоконтролю

1. Проаналізуйте становлення і розвиток правового регламентування економічної безпеки в Україні.
2. Розкрийте багатоаспектну сутність поняття "економічна безпека" та прокоментуйте еволюцію теоретичних підходів до трактування сутності цього терміна.
3. Назвіть основні складові національної безпеки.
4. Обґрунтуйте чому фінансову безпеку вважають найважливішою складовою економічної безпеки держави?
5. Розкрийте багатоаспектну сутність поняття "фінансова безпека", враховуючи відомі вам концептуальні підходи. Який, на вашу думку, підхід у найповнішій формі розкриває суть фінансової безпеки держави?
6. Назвіть внутрішні і зовнішні фактори які визначають стан фінансової безпеки держави?
7. Назвіть внутрішні загрози фінансовій безпеці держави. З якими процесами пов'язані зовнішні виклики фінансовій безпеці держави?
8. Спробуйте класифікувати загрози фінансовій безпеці держави на потенційні та реальні.
9. Назвіть відомі вам індикатори оцінки стану фінансової безпеки України.
10. Назвіть пріоритетні національні інтереси у фінансовій сфері та охарактеризуйте принципи, завдання та механізми забезпечення цих життєво важливих інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [1,3,4,6,7].
 Допоміжна [13,16,18].
 Інформаційні ресурси в Інтернеті: [19,20,21,25].
 Міжнародні видання [28].

ТЕМА 10. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

План лекційного заняття №1

1. Сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою.
2. Загальні закономірності і національні особливості державних фінансів в країнах з розвинутою ринковою економікою.
3. Фінансова система США. Бюджетна система США. Бюджетний процес у США.
4. Особливості справляння податків у США.
5. Фінансова система ФРН. Бюджетна система ФРН. Бюджетний процес у ФРН.

План лекційного заняття №2

1. Особливості справляння податків у ФРН.
2. Фінансова система Великої Британії.
3. Фінансова система Франції.
4. Фінансова система Японії.
5. Характеристика фінансів Скандинавських країн.

План семінарського заняття №1

1. Вплив глобалізації та інтернаціоналізації на сучасний стан державних фінансів країн з розвинутою ринковою економікою.
2. Склад і структура бюджетних доходів та видатків у країнах з розвинутою ринковою економікою.
3. Особливості фінансової системи у ФРН.

4. Фінансова система Великої Британії.

План семінарського заняття №2

1. Національні особливості податкових систем.
2. Сучасні проблеми соціального страхування.
3. Дефіцитність бюджетів і проблеми державного боргу.
4. Особливості організації бюджетного процесу країнах з розвинутою ринковою економікою.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проблеми державного боргу в розвинених країнах.
2. Необхідність податкових реформ у країнах з розвинутою ринковою економікою.
3. Реформування пенсійних систем розвинених країн.
4. Порівняння процедури бюджетного процесу в Україні і в країнах з розвинутою ринковою економікою.
5. Фіскально-адміністративні інструменти реалізації справедливості в оподаткуванні економічно розвинених країнах.
6. Фіскальний федералізм – інструмент фінансової політики країн з розвинутою ринковою економікою.

Перелік питань для самоконтролю

1. Коротко розкрийте еволюцію ролі держави та вкажіть основні причини зростання обсягів державних фінансів у ХХ ст.
2. Дайте характеристику загальних рис фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою.
3. Опишіть структуру фінансової системи США та особливості бюджетного процесу в цій державі.
4. Які є загальні риси федерального бюджету та податкової системи ФРН?
5. Розкрийте склад фінансової системи Великої Британії та дайте коротку характеристику її складових.
6. Які принципи управління державним боргом у Великої Британії?
7. Опишіть особливості системи спеціальних фондів у Франції.
8. Дайте характеристику складових фінансової системи Японії.
9. У чому полягає специфіка моделі державних фінансів у Скандинавських державах?

Рекомендовані літературні джерела:

Основна [4,6,7].

Допоміжна [12,13,18].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [21,22,23].

Міжнародні видання [26, 28, 29].

ТЕМА 11. Фінанси Європейського Союзу

План лекційного заняття №1

1. Становлення західноєвропейської інтеграції.
2. Бюджет і бюджетний процес Євросоюзу.
3. Доходи бюджету Євросоюзу.
4. Видатки бюджету і фінансова політика Євросоюзу.
5. Гармонізація фінансових систем країн Євросоюзу.
6. Фінансові суперечності та проблеми євроінтеграції.

План семінарського заняття №1

1. Етапи економічної інтеграції в Європі від ЄЕС до ЄС.
2. Особливості організації фінансів Європейського Союзу.
3. Бюджет ЄС, його призначення і особливості. формування доходів.
4. Бюджетні видатки і їх класифікація за цільовим призначенням.

План семінарського заняття №2

1. Процедури бюджетного процесу: суть, учасники. Бюджетна стратегія.
2. Валютна інтеграція. Спільна валютна політика та запровадження євро.
3. Програма уніфікації і гармонізації державних фінансів країн-членів ЄС.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Гармонізація та уніфікація податкової політики в межах Європейського Союзу.
2. Інституції ЄС та їх роль у формуванні єдиної фінансової політики.
3. Міждержавний перерозподіл фінансових ресурсів між державами членами ЄС.
4. Інституції ЄС та їх роль у формуванні єдиної фінансової політики.
5. Реформування систем соціальногостраховання в розвинених країнах, вплив демографічних чинників.
6. Вплив інтернаціоналізації та глобалізації на сучасний стан публічних фінансів.
7. Податкові реформи у країнах з розвинутою ринковою економікою.

Перелік питань для самоконтролю

1. Які етапи економічної інтеграції у своєму розвитку пройшов ЄС? Чому ЄС є найбільш розвинутим інтеграційним угрупованням у світі?
2. Проаналізуйте та порівняйте (на ваш вибір) два етапи економічної інтеграції в Європі. У чому полягають особливості фінансової політики на кожному із них?
3. У чому полягають особливості економічної інтеграції та фінансової політики на етапі формування спільного ринку та єдиного внутрішнього ринку ЄС?
4. Які переваги та недоліки економічної інтеграції в ЄС?
5. У чому полягає історична роль підписання Маастрихтської угоди? Назвіть її найважливіші положення.
6. Що варто розуміти під поняттям "валютно-фінансова конвергенція"? Які критерії валютно-фінансової конвергенції визначає Маастрихтський договір?
7. Охарактеризуйте особливості організації фінансів ЄС.
8. Які особливості бюджету ЄС? На яких принципах він базується і які завдання покликаний вирішувати?

Рекомендовані літературні джерела:

- Основна [4,6,7].
 Допоміжна [12,13,17,18].
 Інформаційні ресурси в Інтернеті: [21,23].
 Міжнародні видання [26,28,30].

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, представлено в табл. 4.1, 4.2.

Максимальна кількість балів отримана здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 1,5 бали.

Виконання самостійної роботи, як правило, оцінюється під час проведення семінарського / лабораторного / практичного заняття у вигляді опитування в тому числі за

питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання УДФСУ MOODLE (максимально до 5 балів).

Таблиця 4.1

**Розподіл балів з навчальної дисципліни
«ФІНАНСИ II»
Денна форма навчання**

Модулі	Модуль 1 – (13 балів)				Контрольний захід №1	50 балів	Загальна оцінка з курсу = 100 балів (50 +50 (Екзамен))	
Загальна кількість балів за модулем №1	13							5
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4				
Відповідь на семінарському занятті	2	2	2	2				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Загальна кількість балів за модулями №2+ №3	Модуль 2 + модуль №3 = (37 балів)							
Модулі	Модуль 2				Контрольний захід №2			
Теми	Т.5	Т.6	Т.7					
Відповідь на семінарських заняттях	2	2	2					
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Модулі	Модуль 3 -							
Теми	Т.8	Т.9	Т.10	Т.11				
Відповідь на семінарських заняттях	2	2	2	2				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи							
Індивідуальна робота	13							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання УДФСУ MOODLE	5							

Заочна форма навчання

Модулі	Модуль 1 – (16 балів)				5	Контрольний захід №1	-50 балів	Загальна оцінка з курсу = 100 балів (50 + 50 балів (Екзамен))
Загальна кількість балів за модулем №1	16 балів							
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4				
Відповідь на занятті	11							
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів							
Загальна кількість балів за модулями №2+ №3	Модуль 2+модуль3= (34 бали)				5			
Модулі	Модуль 2							
Теми	T.5	T.6	T.7					
Відповідь на занятті								
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів							
Модулі	Модуль 3 -				Контрольний захід №2			
Теми	T.8	T.9	T.10	T.11				
Відповідь на занятті	11							
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів							
Індивідуальна робота	13							
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання УДФСУ MOODLE	5							

Критерії оцінювання семінарських занять та самостійної роботи.

Семінарські заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на семінарському занятті. Робота на семінарському (практичному) занятті передбачає усне та письмове опитування. Максимальна кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 1,5 бали – для очної форми навчання, 6 балів – для заочної форми навчання.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Таблиця 4.3

**Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти
на семінарських заняттях та самостійної роботи
(денна форма навчання)**

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом з теми, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

1,0	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом з теми, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
0,5	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом з теми на достатньому рівні, однак фрагментарно (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або володіє навчальним матеріалом лише на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

Таблиця 4.4

**Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти
на семінарських заняттях та самостійної роботи
(заочна форма навчання)**

Кількість балів	Критерії оцінювання
11	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом з теми, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
6-10	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом з теми, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
1-5	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом з теми на достатньому рівні, однак фрагментарно (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або володіє навчальним матеріалом лише на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Формою проміжного поточного контролю є контрольна робота, яка проводиться у письмовій формі та оцінюється від 0 до 5 балів.

Таблиця 4.5

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	2 (2×0,1)

Тестовий блок (закритої форми)	2 (20×0,1)
Тестовий блок (відкритої форми)	1 (5×0,2)
Всього	5

Таблиця 4.6

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі теоретичні питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	2,0
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	1,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків).	1,0
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	0,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Таблиця 4.7

Критерії оцінювання тестового блоку (закритої) на контрольній роботі

Критерії оцінювання	Кількість балів
Надані правильні відповіді на всі тестові завдання	2
Надано вірні відповіді на 19 або 18 тестових завдань	1,9 - 1,8
Надано вірні відповіді на 17 або 16 тестових завдань	1,7 - 1,6
Надано вірні відповіді на 15 або 14 тестових завдань	1,5 - 1,4
Надано вірні відповіді на 13 або 12 тестових завдань	1,3 - 1,2
Надано вірні відповіді на 11 або 10 тестових завдань	1,1 - 1,0
Надано вірні відповіді на 9 або 8 тестових завдань	0,9 - 0,8
Надано вірні відповіді на 7 або 6 тестових завдань	0,7 - 0,6
Надано вірні відповіді на 5 або 4 тестових завдань	0,5 - 0,4
Надано вірні відповіді на 3 або 2 тестових завдань	0,3 - 0,2
Надано вірну відповідь 1 тестове завдання	0,1
Усі відповіді на тестові завдання невірні	0

Таблиця 4.8

Критерії оцінювання тестового блоку (відкритої форми) на контрольній роботі

Критерії оцінювання	Кількість балів
Надані правильні відповіді на всі тестові завдання	1
Надано вірні відповіді на 9 або 8 тестових завдань	0,9 - 0,8
Надано вірні відповіді на 7 або 6 тестових завдань	0,7 - 0,6
Надано вірні відповіді на 5 або 4 тестових завдань	0,5 - 0,4
Надано вірні відповіді на 3 або 2 тестових завдань	0,3 - 0,2
Надано вірну відповідь на 1 тестове завдання	0,1
Усі відповіді на тестові завдання невірні	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

Індивідуальна робота проводиться у формі підготовки презентацій результатів наукових досліджень з обраної тематики.

Таблиця 4.9

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
13	У повному обсязі тематику розкрито. При цьому використано актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовано думки та зроблено узагальнені підсумки.
10-12	В основному розкрито зміст питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
6-9	Зміст питань розкрито. Проте, є незначні помилки у наведеній аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3-5	Фрагментарне висвітлення питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), присутні неточності та помилки.
2	Наукова робота виконана частково, є помилки у наведених аналітичних розрахунках, представлена застаріла статистична інформація.
1	Тема наукової роботи не розкрита, допущено істотні помилки, оперування неактуальною інформацією.
0	Роботу не виконано.

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Таблиця 4.10

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен	Залік
90-100	А	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	відмінно	Зараховано
80-89	В	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктивно-варіативний)	добре	

70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача; в цiлому самостiйно застосовувати її на практицi; контролювати власну дiяльнiсть; виправляти помилки, серед яких є суттєвi, добирати аргументи для пiдтвердження думок.			
60-69	D	задовiльно	Здобувач вищої освіти вiдтворює значну частину теоретичного матерiалу, виявляє знання i розумiння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матерiал, виправляти помилки, серед яких є значна кiлькiсть суттєвих.	середнiй (репродуктивний)	задовiльно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володiє навчальним матерiалом на рiвнi, вищому за початковий, значну частину його вiдтворює на репродуктивному рiвнi.			
35-49	FX	незадовiльно з можливiстю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi окремих фрагментiв, що становлять незначну частину навчального матерiалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовiльно	Не зараховано
0-34	F	незадовiльно з обов'язковим повторним вивченням залiкового кредиту	Здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi елементарного розпiзнання i вiдтворення окремих фактiв, елементiв, об'єктiв.			

Результати складання екзаменiв i диференцiйованих залiкiв оцiнюються за чотирибальною шкалою («вiдмiнно», «добре», «задовiльно», «незадовiльно»), i вносяться у вiдомiсть облiку успiшностi здобувача вищої освіти, залiкову книжку, iндивiдуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крiм «незадовiльно» i «не зараховано»).

Критерiєм успiшного проходження здобувачем освіти пiдсумкового оцiнювання може бути досягнення ним мiнiмальних порогових рiвнiв оцiнок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисциплiни. Критерiї оцiнювання вiдповiдно до виду робiт, необхідно конкретизувати.

5. ЗАСОБИ ОЦIНЮВАННЯ

- екзамен;
- тести;
- комп'ютерне тестування на платформi MOODLE УДФСУ;
- наскрiзнi проекти;
- команднi проекти;
- аналітичнi звiти, реферати, есе;
- розрахунковi та розрахунково-графiчнi роботи;
- презентацiї результатiв виконаних завдань та дослiджень;
- студентськi презентацiї та виступи на наукових заходах;
- розрахунковi роботи.

6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Перелік питань до поточного контролю №1

1. Місцеві фінанси в економічній системі держави: сутність і призначення.
2. Становлення і розвиток місцевих фінансів.
3. Зв'язок місцевих фінансів з місцевим самоврядуванням.
4. Формування інституту місцевого самоврядування.
5. Розвиток науки про місцеві фінанси.
6. Сутність і функції місцевих фінансів.
7. Місцеве самоврядування в Україні: становлення, складові, нормативно–правове забезпечення.
8. Завдання і функції органів місцевої влади, їх вплив на систему місцевих фінансів.
9. Місцеві фінансові ресурси :економічний зміст.
10. Матеріальна основа місцевих фінансів.
11. Місцеві бюджети – фінансова основа місцевого самоврядування.
12. Доходи місцевих бюджетів: сутність, класифікація та джерела їх формування.
13. Видатки місцевих бюджетів: сутність, класифікація.
14. Збалансування місцевих бюджетів.
15. Фіскальні дисбаланси та необхідність фінансового вирівнювання.
16. Горизонтальні вертикальні дисбаланси та їх фінансове вирівнювання.
17. Інструменти міжбюджетних відносин.
18. Бюджетний федералізм: суть, види.
19. Практика і інструменти фінансового вирівнювання в Україні
20. Спеціальні фонди Сутність спеціальних фондів.як важлива ланка публічних фінансів: поняття, роль призначення.
21. Класифікація позабюджетних фондів.
22. Особливість державних позабюджетних фондів соціального призначення.
23. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів.
24. Роль державних фондів соціального страхування у реалізації соціального захисту.
25. Пенсійний фонду України його роль в реалізації пенсійної політики держави.
26. Джерела формування бюджету Пенсійного фонду.Напрями використання коштів.
27. Фонд соціального страхування України: призначення, джерела формування, напрями використання коштів та управління ними.
28. Призначення ,джерела формування Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Механізм управління.
29. Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації.
30. Класифікація суб'єктів господарювання.
31. Фінанси суб'єктів господарювання як фінансова категорія.
32. Основи організації фінансів підприємств реального сектору економіки.
33. Майно та фінансові ресурси підприємств.
34. Основний капітал та оборотний капітал: зміст, складові.
35. Фінансовий результат діяльності суб'єкта підприємництва.
36. Особливості фінансів організацій і установ, створених органами виконавчої влади.
37. Особливості організації фінансів бюджетних установ.
38. Фінанси некомерційних організацій – об'єднань громадян.
39. Підприємництво, його суть, принципи організації.Фінансова діяльність підприємців – фізичних осіб.
40. Домогосподарство як специфічний суб'єкт господарювання, основні функції.
41. Соціально-економічна сутність фінансів домогосподарств, їх функції.
42. Фінансові ресурси домогосподарства.
43. Бюджет домогосподарства, його структура.

44. Доходи бюджету домогосподарства.
45. Витрати бюджету домогосподарства, їх класифікація.
46. Склад, структура сукупних ресурсів домогосподарств.
47. Склад і структура сукупних витрат домогосподарств.
48. Заощадження домогосподарств: зміст, класифікація
49. Особисті (персональні) фінанси, зміст, вплив держави.
50. Вплив держави на формування доходів бюджету домогосподарства.

Перелік питань до поточного контролю №2

1. Страхування як фінансова категорія, її економічний зміст та функції.
2. Об'єкти та суб'єкти страхових відносин.
3. Функції страхування.
4. Класифікація страхування.Обов'язкове та добровільне страхування
5. Форми організації фондів страхового захисту.
6. Страховий ринок: поняття та організаційна структура.
7. Суб'єкти страхового ринку.
8. Інституціональна структура страхового ринку та її характеристика.
9. Посередництво на страховому ринку.
10. Сутність, призначення і структура фінансового ринку.
11. Економічна сутність і призначення фінансового ринку
12. Функції фінансового ринку
13. Складові фінансового ринку
14. Інструменти фінансового ринку, їх склад.
15. Ринок грошей і ринок капіталів, сфера їх функціонування і призначення.
16. Цінні папери як інструменти фінансового ринку їх економічна та юридична сутність.
Класифікація цінних паперів.
17. Призначення та основи функціонування ринку кредитних ресурсів і ринку цінних паперів.
18. Фінансові посередники на ринку цінних паперів та їх функції.
19. Функції фондової біржі.
20. Фінансовий менеджмент, його сутність і форми.
21. Теорії фінансового менеджменту
22. Мета і завдання фінансового менеджменту.
23. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
24. Система органів державного фінансового менеджменту.
25. Система органів державного фінансового менеджменту.
26. Бюджетний менеджмент, його складові.
27. Податковий менеджмент, його складові.
28. Фінансовий менеджмент на підприємстві.
29. Сутність і призначення міжнародних фінансів, їх роль у сучасній світовій економіці.
30. Суб'єкти міжнародних фінансових відносин.
31. Міжнародний фінансовий ринок, його призначення та складові.
32. Міжнародні фінансові інститути, їх функції і вплив на національні економіки та фінансові системи
33. Завдання та сфера діяльності Європейських фінансових інституцій (Європейський центральний банк, Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції і розвитку).
34. Функції і напрями діяльності Міжнародного валютного фонду.
35. Фінансова безпека держави ,її сутність і складові.
36. Внутрішні та зовнішні загрози фінансовій безпеці держави.
37. Бюджетна безпека держави та чинники, що її визначають.
38. Боргова безпека. Вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на стан боргової безпеки.
39. Фінансовий ринок і фінансова безпека.
40. Залежність фінансової безпеки від фінансового стану реального сектору економіки.

41. Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою.
42. Склад і структура бюджетних доходів країн з розвинутою ринковою економікою.
43. Склад і структура бюджетних видатків країн з розвинутою ринковою економікою.
44. Сучасні проблеми соціального страхування.
45. Дефіцитність державних бюджетів. Проблеми державного боргу.
46. Бюджет Європейського Союзу, джерела формування доходів і напрями використання бюджетних коштів.
47. Уніфікація та гармонізація податків у країнах Європейського Союзу.
48. Видатки бюджету Європейського Союзу, їх склад і структура.
49. Фінансові проблеми Європейського Союзу.

Перелік питань для підготовки до іспиту з дисципліни «Фінанси II».

1. Місцеві фінанси в економічній системі держави: сутність і призначення.
2. Становлення і розвиток місцевих фінансів.
3. Зв'язок місцевих фінансів з місцевим самоврядуванням.
4. Формування інституту місцевого самоврядування.
5. Розвиток науки про місцеві фінанси.
6. Сутність і функції місцевих фінансів.
7. Місцеве самоврядування в Україні: становлення, складові, нормативно–правове забезпечення.
8. Завдання і функції органів місцевої влади, їх вплив на систему місцевих фінансів.
9. Місцеві фінансові ресурси : економічний зміст.
10. Матеріальна основа місцевих фінансів.
11. Місцеві бюджети – фінансова основа місцевого самоврядування.
12. Доходи місцевих бюджетів: сутність, класифікація та джерела їх формування.
13. Видатки місцевих бюджетів: сутність, класифікація.
14. Збалансування місцевих бюджетів.
15. Фіскальні дисбаланси та необхідність фінансового вирівнювання.
16. Горизонтальні вертикальні дисбаланси та їх фінансове вирівнювання.
17. Інструменти міжбюджетних відносин.
18. Бюджетний федералізм: суть, види.
19. Практика і інструменти фінансового вирівнювання в Україні
20. Спеціальні фонди Сутність спеціальних фондів. як важлива ланка публічних фінансів: поняття, роль призначення.
21. Класифікація позабюджетних фондів.
22. Особливість державних позабюджетних фондів соціального призначення.
23. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів.
24. Роль державних фондів соціального страхування у реалізації соціального захисту.
25. Пенсійний фонду України його роль в реалізації пенсійної політики держави.
26. Джерела формування бюджету Пенсійного фонду. Напрями використання коштів.
27. Фонд соціального страхування України: призначення, джерела формування, напрями використання коштів та управління ними.
28. Призначення і джерела формування Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Механізм управління.
29. Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації.
30. Класифікація суб'єктів господарювання.
31. Фінанси суб'єктів господарювання як фінансова категорія.
32. Основи організації фінансів підприємств реального сектору економіки.
33. Майно та фінансові ресурси підприємств.
34. Основний капітал та оборотний капітал: зміст, складові.
35. Фінансовий результат діяльності суб'єкта підприємництва.
36. Особливості фінансів організацій і установ, створених органами виконавчої влади.
37. Особливості організації фінансів бюджетних установ.

38. Фінанси некомерційних організацій – об'єднань громадян.
39. Підприємництво, його суть, принципи організації. Фінансова діяльність підприємців – фізичних осіб.
40. Домогосподарство як специфічний суб'єкт господарювання, основні функції.
41. Соціально-економічна сутність фінансів домогосподарств, їх функції.
42. Фінансові ресурси домогосподарства.
43. Бюджет домогосподарства, його структура.
44. Доходи бюджету домогосподарства.
45. Витрати бюджету домогосподарства, їх класифікація.
46. Склад, структура сукупних ресурсів домогосподарств.
47. Склад і структура сукупних витрат домогосподарств.
48. Заощадження домогосподарств: зміст, класифікація.
49. Особисті (персональні) фінанси, зміст, вплив держави.
50. Вплив держави на формування доходів бюджету домогосподарства.
50. Страхування як фінансова категорія, її економічний зміст та функції.
51. Об'єкти та суб'єкти страхових відносин.
52. Функції страхування.
53. Класифікація страхування. Обов'язкове та добровільне страхування
54. Форми організації фондів страхового захисту.
55. Страховий ринок: поняття та організаційна структура.
56. Суб'єкти страхового ринку.
57. Інституціональна структура страхового ринку та її характеристика.
58. Посередництво на страховому ринку.
59. Сутність, призначення і структура фінансового ринку.
60. Економічна сутність і призначення фінансового ринку.
61. Функції фінансового ринку.
62. Складові фінансового ринку
63. Інструменти фінансового ринку, їх склад.
64. Ринок грошей і ринок капіталів, сфера їх функціонування і призначення.
65. Цінні папери як інструменти фінансового ринку їх економічна та юридична сутність. Класифікація цінних паперів.
66. Призначення та основи функціонування ринку кредитних ресурсів і ринку цінних паперів.
67. Фінансові посередники на ринку цінних паперів та їх функції.
68. Функції фондової біржі.
69. Фінансовий менеджмент, його сутність і форми.
70. Теорії фінансового менеджменту
71. Мета і завдання фінансового менеджменту.
72. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
73. Система органів державного фінансового менеджменту.
74. Система органів державного фінансового менеджменту.
75. Бюджетний менеджмент, його складові.
76. Податковий менеджмент, його складові.
77. Фінансовий менеджмент на підприємстві.
78. Сутність і призначення міжнародних фінансів, їх роль у сучасній світовій економіці.
79. Суб'єкти міжнародних фінансових відносин.
80. Міжнародний фінансовий ринок, його призначення та складові.
81. Міжнародні фінансові інститути, їх функції і вплив на національні економіки та фінансові системи
82. Завдання та сфера діяльності Європейських фінансових інституцій (Європейський
83. Центральний банк, Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції і розвитку.
84. Функції і напрями діяльності Міжнародного валютного фонду.
85. Фінансова безпека держави, її сутність і складові.
86. Внутрішні та зовнішні загрози фінансовій безпеці держави.

87. Бюджетна безпека держави та чинники, що її визначають.
88. Боргова безпека. Вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на стан боргової безпеки.
89. Фінансовий ринок і фінансова безпека.
90. Залежність фінансової безпеки від фінансового стану реального сектору економіки.
91. Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою.
92. Склад і структура бюджетних доходів країн з розвинутою ринковою економікою.
93. Склад і структура бюджетних видатків країн з розвинутою ринковою економікою.
94. Сучасні проблеми соціального страхування.
95. Дефіцитність державних бюджетів. Проблеми державного боргу.
96. Бюджет Європейського Союзу, особливості формування доходів.
97. Уніфікація та гармонізація податків у країнах Європейського Союзу.
98. Видатки бюджету Європейського Союзу, їх склад і структура.
99. Фінансові проблеми Європейського Союзу.

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. No 2456-17 та редакції від 01.01.2018 URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456>
2. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 416 с.
3. Роберт Мертон, Цви Боди, Финансы. За редакцией В. Кравченко. Киев. Изд-во Диалектика. 2020 р. 592 с.
4. Першко Л.О., Ріппа М.Б.Фінанси: навч. посібник. – Київ.: ПВНЗ «ІЕЕП», 2019. – 388 с. URL: <https://ieep.org.ua/wp-content/uploads/lib/finance.pdf>.
5. Романенко О. Р. Фінанси: підручник. Київ: ЦУЛ, 2016. 321 с.
6. Федосов В. М., Юрій С. І. Теорія фінансів: підруч. К.: ЦУЛ, 2010. 576 с
7. Фінанси : підручник/ за ред. І.О. Лютого. Київ: Вид-во Ліра-К, 2017. 720 с.

Допоміжна:

8. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств.навч.посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
9. Грінько, І. М. Міжнародні фінанси: навчальний посібник Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 109 с.URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29057>
10. Державні цільові фонди: навчальн. посіб. / О. Д. Гордей, В. П. Биховченко, А. М. Ковальчук – 2-ге вид., онов. та доп. Ірпінь: УДФСУ, 2020. 350 с.
11. Місцеві фінанси: підруч. /за ред. д.е.н., проф..О. П. Кириленко. 2-ге вид. доп. і перероб: Тернопіль: Економічна думка, 2015. 448 с.
12. Податкові системи зарубіжних країн: навчальний посібник/В.Л.Андрущенко, Т.В.Тучак. Ірпінь:Університет ДФС України, 2021. 201 с.
13. Модернізація державних фінансів України у контексті європейського вибору: монографія / наук. ред. І. О. Лютого, В. Б. Тропіної. Чернігів: ЧНТУ, 2019. 312 с.
14. Ріппа М.Б. Модернізація. систем пенсійного забезпечення у економічно розвинутих країнах. Економічний вісник університету.2017. Випуск 34/1. С. 95-102.
15. Страхування: підручник. Горбач Л.М., КадебськаЕ.В.: Кондор Видавництво. 2016. 544 с. URL: <http://condor-books.com.ua/ekonomika/strahuvannya-pidruchnik.html>
16. Фінансова безпека в умовах глобалізації: монографія / Підхомний О.М. Львів. нац. ун-т. ім. І. Франка. Львів: Сполум. 2012. 356 с.
17. Фінансовий ринок: Навч. посібник за заг.ред. Арутюнян С.С. / Арутюнян С. С., Добриніна Л.В. та інші К : Гуляєва В.М., 2018 484 с.
19. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [Кізіма Т. О.,Кравчук Н. Я., Горин В.П. та ін.]; за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2013. 287 с.

Інтернет ресурси:

20. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Державної казначейської служби України URL: <http://www.treasury.gov.ua>
24. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
25. Офіційний сайт Пенсійного фонду України.URL: <http://www.pfu.gov.ua/>
26. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>.

Міжнародні видання:

27. Blankart С.В. Offentliche Finanzen in der Demokratie: Eine Einfuhrung sn die Finanzwissenschaft. Verlag Franc Vahlen: Munchen, 1998. S. 393.

28. Oates W.E. Fiscal Federalism and European Union: Some Reflection. – Pavia: Università di Pavia, 2002. URL: <http://www.unipv.it/websiep/wp/132.pdf>
29. Personal Finance. URL: <https://www.investopedia.com/terms/p/personalfinance.asp>. (дата звернення 18.07.2020).
30. Tropina V., Melnyk V., Rippa M., Yevtushenko N., Rybakova T. (2021). Investment potential of non-state pension funds in Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations Journal*, 18(2), 2021, P.79-90. URL: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18\(2\).2021.07](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18(2).2021.07)
31. Pension markets in focus 2015 [Electronic source] / The Organization for Economic Cooperation and Development. – Access: <http://www.oecd.org/pensions/PensionMarketsInFocus2015.pdf>